KIVO
SUOMEN KIERTOVOIMA
CIRKULÄRKRAFT FINLAND

Eduskunnan talousvaliokunta 9.5.2022

TaV@eduskunta.fi

Viite: Talousvaliokunta tiistai 10.05.2022 klo 12.15 / HE 46/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

# Lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä HE 46/2022

Suomen Kiertovoima ry (KIVO) edustaa kunnallisia jätelaitoksia. Kunnalliset jätelaitokset käyttävät kuntavastuullisen jätteen kuljetuksissa yksityisten jätteenkuljetusyritysten palveluita, ja kyseisten palveluiden kilpailuttaminen on keskeinen osa niiden toimintaa. Jätelain mukaan Suomessa kunnat järjestävät kaikkialla hyötyjätteiden keräyksen ja kuljetuksen asuinkiinteistöiltä, sekä monilla alueilla myös sekajätteen.

## Jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset (22 §, 94–99 §, 122 §)

Tarkat ja kattavat edellytykset jätehuoltorekisteriin hyväksymisestä ovat tarpeellisia jätehuollon kuljetusten laadun varmistamiseksi. Jätekuljetuspalvelua tilaavan jätelaitoksen kannalta on hyvä, että rekisteriin hyväksytyt yritykset täyttävät kaikki toiminnan harjoittamisen kannalta keskeiset velvoitteet ja että rekisteröintiin voi luottaa.

Lisäksi se, että jäterekisteriin hyväksymisen yhteydessä tarkastetaan toimijan liikenneluvat, on tärkeä lisäys. Oleellista on, että palvelun tilaajan on voitava pystyä luottamaan siihen, että jätehuoltorekisteriin kirjattu jätteen kuljettaja on kaikin puolin hyväksyttävä. Tämän vuoksi myös on tärkeää, että edellytysten täyttymisen tarkistaminen säilyy viranomaisella. Jatkossa järjestelmää voisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä kehittämään niin, että tieto liikenneluvan mahdollisen voimassaolon lakkaamisesta siirtyisi automaattisesti myös jätehuoltorekisteriin.

Esityksen mukaan lain 98 §:stä poistettiin säännös siitä, että jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksenä olevien liikenneluvan ja luotettavuuden täyttymistä tulisi valvoa kolmen vuoden välein otteen tarkistamisen yhteydessä, jottei edellytysten valvontaa rajoitettaisi kolmen vuoden

sykleihin. 95 §:n perusteluihin lisättiin, että valvontaa tulisi tehdä osana 124 §:ssä säädettyjä määräaikaistarkastuksia. KIVO nostaa esiin, että riittävän korkealla frekvenssillä tehtävä valvonta on tärkeää jätehuollon toimintavarmuuden kannalta. Aiemmassa lausunnossaan KIVO totesi, että aiemmin ehdotettu kolmen vuoden tarkastussykli ei ollut riittävän korkea. Käytännössä tarkastuksia suorittavan viranomaisen voi olla hyvä kohdentaa joustavasti tarkastamiseen käytössä olevia resurssejaan, mutta kuitenkin niin että jätehuollon toimintavarmuus ei vaarannu. Vakiintuneisiin, pitkään alalla korkealla tasolla toimineisiin yrityksiin ei välttämättä tarvitse käyttää niin paljon valvontaresursseja kuin uusiin, vielä jätekuljetusalalla ”tuntemattomiin” yrityksiin.

On hyvin kannatettavaa, että ulkomaisten ja kotimaisten jätteenkuljettajien jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset ovat mahdollisimman yhtenevät ja että ulkomaille sijoittautuneiden toiminnanharjoittajien hakemusten käsittely on keskitetty yhdelle viranomaiselle, jotta edellytyksiä myös sovelletaan näiden osalta mahdollisimman yhteneväisesti.

On erittäin tärkeää, että riittävän säännöllisesti tehtävä toimijan toimintaedellytysten tarkastaminen on viranomaisen eikä kuljetuspalvelua tilaavan jätelaitoksen vastuulla. Kuten yllä on mainittu, tilaajan on pystyttävä luottamaan siihen, että jätehuoltorekisteriin hyväksytty urakoitsija on luotettava.

<u>39 § Tiedot jätteen noutamisesta kiinteistöltä</u>

Esityksen mukaan lausuntopalautteen johdosta lain 39 §:ään ehdotetaan lisättäväksi, että jätteen kuljettaja voisi antaa lietteitä koskevat tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle siirtoasiakirjatietojen rekisterin välityksellä. Muutoksen myötä kuljettajien ei tarvitsisi toimittaa lietetietoja erikseen siirtoasiakirjoista koostuvaan rekisteriin ja kunnan jätehuoltoviranomaiselle. KIVO pitää muutosta sinänsä kannatettavana, mutta huomauttaa että kunnan jätehuoltoviranomaisen jätteenkuljetusrekisteriin merkittävät tiedot poikkeavat siirtoasiakirjaan merkittävistä tiedoista. Nykymuodossa siirtoasiakirjoista (sähköisistä tai paperisista) siirtoasiakirjarekisteriin siirtyvät/siirrettävät tiedot eivät kata jätehuoltoviranomaisen lakiin perustuvia tietotarpeita lietteen laadun, kiinteistön tunnuksen ja osoitteen, sekä tiedon lietteen alkuperästä suhteen. Säädöstä olisi syytä tarkastella uudelleen niin, että jätehuoltoviranomaisen edellytykset täyttää lakisääteiset raportointivelvoitteensa ei vaarannu.

KIVO katsoo, että tiedon toimittamisen velvoitteista säädetään esityksessä puutteellisesti. KIVO ehdottaakin 39 pykälää tarkennettavaksi siten, että siihen lisätään alla esitetty tummennettu tarkennus:

> *Kuljettaja voi antaa saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusta koskevat tiedot myös 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun rekisterin välityksellä,* ***mikäli se toimittaa mainittuun rekisteriin 121 §:n mukaisten tietojen lisäksi ne tiedot, joita kunnan jätehuoltoviranomainen edellyttää toimitettavaksi tämän pykälän perusteella.***

KIVO toteaa, että ennen em. lakiin kirjatun, sinänsä kannatettavan mahdollisuuden toimeenpanoa tulee varmistua siitä, että jätehuoltoviranomainen voi saada kaikki tarvitsemansa tiedot 142 §:n mukaisesta siirtoasiakirjarekisteristä. Siksi KIVO esittää, että ko. pykälään kirjatun muutoksen voimaantulolle säädetään siirtymäaika, jona aikana rekisterien ja niiden tietojen yhteensopivuus keskenään varmistetaan. **KIVO ehdottaa, että esitetty lainmuutos tulisi voimaan aikaisintaan vuoden 2023 alusta**. Muussa tapauksessa KIVO ehdottaa, että muutos poistettaisiin jätelain 39 §:stä.

97 § Jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevan päätöksen muuttaminen & 99 § Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen peruuttaminen ja raukeaminen

On hyvä, että päätös rekisteriin hyväksymisestä voidaan ottaa uudelleen tarkasteluun, mikäli toiminnanharjoittaja on laiminlyönyt jätelain velvoitteita, eikä edellytyksenä ole enää vain toiminnasta aiheutuva merkittävä vaara tai haitta ympäristölle tai terveydelle. Tähän asti laissa ei ole ollut riittävästi puuttumiskeinoja toimintaan, jonka merkittävää haittaa ympäristölle tai terveydelle on vaikeaa osoittaa, mutta joka on kuitenkin aiheuttanut merkittävää haittaa jätehuollon toiminnalle. Esimerkiksi jatkuva piittaamattomuus ilmoittaa tietoja jätehuoltoviranomaisen jätteenkuljetusrekisteriin on liian harvoin johtanut toimenpiteisiin, joilla toiminta saataisiin korjattua. Tästä piittaamattomuudesta ei aiheudu välttämättä merkittävää vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle, mutta se haittaa merkittävästi jätteenkuljetuksen toimivuuden seurantaa. Muutos parantaa jätehuollon toimintaa ja toimintavarmuutta. Kuitenkin KIVO haluaa nostaa uudelleen esiin riittävän viranomaisvalvonnan ja riittävän resursoinnin tärkeyden, jotta aiotut muutokset saadaan toteutumaan myös käytännössä.

121 b § Siirtoasiakirjan tietojen toimittaminen rekisteriin

On tärkeää, että vastuu siirtoasiakirjojen tietojen toimittamisesta säilyy jätteen haltijalla.

Jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevat tietopalvelut (142 a ja 142 b §)

KIVO kannattaa uusien jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevien tietopalveluiden perustamista. Uusi tietopalvelu palvelisi hyvin sekä kunnallisten jätehuoltotoimijoiden että asukkaiden tarpeita, koska ne voisivat jatkossa tarkistaa suoraan tietopalvelusta toiminnanharjoittajan sisältymisen jätehuoltorekisteriin. Rekisterin toimivuuden kannalta kuitenkin on tärkeää, että sen tiedot ovat ajankohtaisia ja helposti löydettävissä.

143 b Tiedonsaantioikeus jätehuollon rekistereistä, tuottajarekisteristä ja jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustasta

KIVO kannattaa, että lakiin kirjataan jätehuoltoviranomaisen velvollisuus antaa kunnan jätelaitokselle kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot. KIVOn näkemyksen mukaan muutos ei muuta vallitsevaa oikeustilaa, mutta aiemmin epäselvyydet lain tulkinnan suhteen ovat aiheuttaneet ajoittaisia ongelmia.

SUOMEN KIERTOVOIMA
CIRKULÄRKRAFT FINLAND

Pakkausten tuottajayhteisöjen oikeus saada tietoja rekisteristä on tarkoitettu toissijaiseksi ratkaisuksi tilanteessa, jossa kuntien ja pakkaustuottajien välinen yhteistyösopimus raukeaisi, eikä KIVOlla ole siitä lausuttavaa.